

Creștinul

ZIAR SĂPTĂMĂNAL — CULTURAL ȘI INFORMATIV.

ANUL XI NR. 107

Reg. publ. Trib. Neamț Nr. 5/939
Autorizat de Ministerul de Interne
cu Nr. 247/939.

Tiraj 1300 exemplare

Abonamentul 100 lei anual
Autoritățile 200 lei anual

Redacția și adresa: str. Șt. cel Mare, 4

Directorii: Prof. A. A. Rotundu și C. Turcu

Străjeria în temile de față

Am fost guri rele care, auzind vorba „mobilizarea tineretului” au aruncat avionul că o eventuală tulburare a cil, tineretului nostru străesc va fi înarmat, mobilizat. Am șoapte de culise care au nărit să producă îngrijorare panică. De aceea guvernul luat înțeleapta măsură de pedespi aspru pe acei care răspândi asemenea știri armiste; căci acum, mai mult oricând, avem nevoie de o liniște care să deie tuturor încrederea în forțele de apărare ale neamului. Această liniște, în adevăr restabilă o suși M. S. Regele prin reamintul consiliu de coroană, în care s'au aprobat toate măsurile de siguranță luate de guvern și s'a proclamat cu orie neutralitatea noastră și otărirea nestrămutată de a noastră frontierele.

Care ar fi însă rolul străjeriei în caz de război? În acest caz străjerii nu vor merge pe front. E adevărat, tinerii de întreaga națiune care s'au mobilizată la război, ei, pentru salvarea patriei, străjerii ar avea rolul de a fi la spitale, la telefoane, la telegraf, la poșta, la adăposturile de apărare pasivă, la toate instituțiile de unde se pleacă bărbai valizi, străjerii vor trebui să conlucreze, să suplinească, după puterile lor utilizate cu părintească grijă de anumiți conducători, nume pregătite pentru aceasta. Nu a fost și nici nu este vorba ca tineretului străjeresc să fie măcinat în acele înfringeri care ar aduce distrugerea lui, care ar însemna distrugerea însăși a viitorului națiunii. Aceasta nu o va cere nici nimeni. Iar cel din urmă care stă chează acestui lucru este însuși M. S. Regele care a văzut întotdeauna în tineret forța zilelor de mâine.

Firește, înarmarea tineretului se face și avem datorită de a o face. Este vorba însă de înarmarea morală a lui, spre a-l pregăti pentru atribuțiile ce eventual i s'ar da; este vorba de înarmarea lui prin pregătirea tehnică ce trebuie să i se dea, spre a putea răspunde ca pricepere și cu repede în înărcinările pe care împrejurările i le-ar impune.

De la aceasta și până la avonurile subversive care au încercat să circule, este o depărtare ca dela cer la pământ. Și în trecutul războiului tineretului a conlucrat la nevoile țării. Dar atunci eram abia la începutul organizării tineretului. Astăzi, conducerea străjeriei, asfuzită de o înțeleaptă grijă de mai bine, organizată pe baze sănătoase și de precizie îndrumare, nu mai poate șovăi în rolurile pe care le va atribui tineretului. Aceste roluri nu vor depăși puterea de muncă a străjerilor și mai ales voia lor bună, isvorită din entuziasmul pe care totdeauna tineretul l-a arătat pentru neam, rege și țară.

A. A. Rotundu

INTER ARMA

„Tot cerul cutărel țării e în stăpânirea noastră”. Așa vestește comunicatul marelui cartier general al cutărel puterii acum în luptă; iar noi, reflectând cu tot dinadinsul asupra acestor afirmații militare, am ajuns la concluzia că vâzduhul, neavând alte ostroave decât cele de viduri și fiind băntuit de capriciile întempestive ce în de anotimp și climat, nu poate constitui un spațiu cucerit decât doar în domeniul filosofiei metafizice. Tot pământul acesta, greu de suferințe și păcate, rămâne temeiul tuturor acțiunilor omenești; Călărașul cel mai de temut își cântă adăpost la marginea unui uscat; submarinul cel mai sprinten își găsește, până la urmă, odihna și mormântul în funduri de ape; avionul din cele mai amețitoare înălțimi, se cufundă adesea pe țărâna tuturor morților... „Tot cerul e al nostru”... Noile arme de luptă n'au schimbat numai tactica războiului ci și felul de a cugeta asupra posibilităților lăscușii omenești. Thalis, ca să atbă cerul, se cufundă pe gura unui poez...

Se pare că bomba asfixiantă, lacrimogenă, otrăvitoare, incendiară, va hotărî acum soarta

popoarelor în luptă. Pe front sau acasă, omul își scurmă adăposturi obscure, ca o blată cârtiță, se ascunde sub saltele pline cu nisip, își desfigurează cu mâști monstruase, chipul pe care Dumnezeu i l-a dat ca să privească liber către cer. Trăim războiul mașinilor.

Și în trecut, omul a recurs la ajutorul mașinii și la vicieșug spre a-și spori câștigul luptei. Dar câtă deosebire între luptătorul ascuns în măruntaele încluse de gaze ale unui tanc și cel pitit în pântecul de lemn al calului trolan!... Să fie oare un act de tot atăta bravură oștăgească, fie că arunci cu catapulta ori balista niște bieți bolovani până la cinci sute de metri, fie că dărați o școală peste copii nevinovați, trăgând cu tunul dela zeci de chilometri?... Nu apar naivi, ridiculi chilar, legionarii de pe columna lui Traian, bădănd zidul unei cetăți cu un drud cu cap de berbec?... Și, totuși, atunci lupta era mai cavalerescă.

Soldatul de azi nu mai este decât un mecanic al armatei motorizate ori un robot ce trebuie să-și cufunde curajul sub mășuroale de oțel și beton ar-

mat. Războiul de azi nici nu mai poate fi izvor de epopee ca cel pe care l-a purtat mândrosul Achille împotriva Troiei, târind de trei ori leșul lui Hector în jurul cetății arzânde. Omul de azi nu se mai bate la un capăt de pod ca Horațiu Cocles, nici ca cel trei sute dela Termopile, nici ca acel tânăr rege suedez care străbătând țara noastră cu oștile înfrânte, și-a găsit moartea la un asediu în negurile Norvegiei, nici ca Mihail Viteazu — crolindu-și drumul cu securea printre Turcii grămădiți la podul de pe apa Neajlovului...

Războiul motorizat de astăzi e perfid și fără glorie.

Dar Leibnitz, filozoful care a crezut în bunătatea absolută a acestui univers, scrie că Dumnezeu, făcând lumea, a ales cel mai bun plan cu putință în care să intre cât mai multă fericire, cea mai mare varietate, cea mai desăvârșită ordine, cel mai vădit efect produs cu cele mai simple mijloace...

Cu bombe otrăvitoare?...

Jonchian Botez

Curentul, XII, 4157 (7 Sept. 1939)

Ad. A. Chevallier

Prin omul acesta, munții Elveției se neuscresc cu stâncile carpatine, cu Ceahlăul și cu Duruitoarea. Căci, deși trănc de obârșie, deși prin străbuni se trage din țara cu munți înalți, capre negre și arcași intrați în legendă, primul pas în viața l-a făcut în munții nemțeni, la Gura Barnarului. În cadrul acela de minunat și sălbatec pitoresc, în mijlocul moldovenilor lucrători de pădure, plutăși, ciobani, gospodari de frunte și păstrători de dinădă, străbună, i s'a zămislit în suflet, din pruncie încă, dragostea de frumos, seninătatea și bunătatea. Căci obrazul pozarului nostru e numai zâmbet și lumină, moștenire — pare-mi-se — din zâmbetul însoit al Ceahlăului, prietenul copilăriei lui. Și tot de-aici i se trage poate dârja la care înfrunță greutățile vieții, mușenia sfioasă sub care își ascunde uneori amărăciunile, nu puțin, și minunatele lui fapte.

E luminos, dâr și tăcut, ca

munții Elveției, și ca Ceahlăul. Să nu pară obsedantă repetarea acestui nume de munte — munte sfânt al românismului; când spun Ceahlăul, văd Moldova...

E bun și primitor ca toți Elvețienii și Moldovenii la un loc. Familia, aparatul, drumeția, albinele, oamenii și locurile sunt dragostea lui cea mare. Când lupta pentru pâine i-o mai îngăduie, pornește la drum. Copii, femei, bătrâni, flori, meșaguri, locuri sfinte, monumente, dihanii, toți și toate se imbracă în strai de sărbătoare; harnica sculă a pozarului le fură chipul, așternând colțuri de viață pe cartoul mort. Și'n felul acesta, el se odihnește, se bucură, uită poate — pentru o fugărie clipită — și amărăciunea și răutatea omenească, adunând în tașca lui bogății nebanuite. Nu le păstrează însă, închise în fund de lăzi; ci — dăruie, le crăinește tuturor. Comisiunea monumentelor istorice, d-l G. T. Kirileanu,

prietenul Constantin Turcu, și ochii atâtor îndrăgostiți de frumos, de pitoresc, de trecut, nu odată s'au înfruptat din dăruia lui. Vitrina atelierului lui, plină de tradiție și port național, este cea mai grăitoare dovadă a celor puțin pe care le-am spus în rândurile de mai sus, despre omul acesta atât de modest...

Iar, când oboseala îl pătrunde — își află un alt sotră de hoină, — între stupii lui dragi. Că doar „muștele” dătoare de miere și ceară galbenă, într-o omenească desfătare și dumnezească premărire, îl întâmpină cu zu-zet prietnesc, din care se tălcește multă, multă dragoste de stăpân.

Căci Ad. Chevallier — francezul acesta elvețian și pe deasupra român, căci e născut la Gura Barnarului, este un erou și o pildă pentru vremurile noastre — erou și pildă de cinste, muncă, bunătate și dragoste.

Ion Vaspremla

Mama lui Ion Creangă

Căvătarea profesorului dr. EUGEN MIRONESCU, la centenarul nașterii lui Ion Creangă, sărbătorit la Ateneul Român, de cercul Iepenilor din București, în ziua de 30 Mai 1937.

(Extras revăzută și corectată, din IAȘUL — Buletinul Cercului Iepenilor din București, Nr. 6, Iulie 1938).

Doamnelor și Domnilor, cred că niciodată nu s'a putut zice despre un om mai cu dreptate, că „n'a călcat a popă în vîștea lui” decât despre Creangă.

Dorința și voința nestăvilită a mamei sale, Smaranda, de a face din fiul ei lonic un slăjitor blisericesc, a determinat nefericita desorientare pe lume a nemuritorului țaran din Humulești, — desorientare din care a izvorit geniala operă literară a țăranelor scriitor Ion Creangă.

Nu poate fi nicio îndolă, că dacă flăcăuandru Nica a lui Ștefan a Petrel, cum i se zicea în Humulești, ar fi putut îndolă pe mamă-sa de a nu-l mai trimite la lași, la seminarul din Socola, în toamna anului 1855, ar fi rămas gospodar în satul lui, cum au rămas tovarășii lui de copilărie: Mogorogea, Trănea, Chiriac a lui Golan, Oglabanu și alții, — s'ar fi înșurat poate cu Smărăndița, fata lui părintele Ion de sub deal, —

„șgătiea aceea de copilă ageră la minte” — care cea dintâi a făcut pocnogul, încălecând la „proclanle” dintâi pe „calul bălan”, meșteșugul acela cu care se făcea de se suia și mîntea și cartea la capul elevilor. Sau poate că Nica a lui Ștefan a Petrel, făcea casă și-o vatră de copil cu Măruța Săvucului, harnică fată, care-l poreclise „Ion Torcălu” de pe când torcea împreună cu dănaș, în livadă la umbra nucului, — sau cu cine știe care din fetele acele din Humulești, cu care umbla el vara prin „colnice”, prin luncile și prin dumbrăvile cele pline de mândrețe, după cules răchită de făcut galbenele, sovăr, dumbravale, ori suicina”. (Aplauze).

Rămănea Creangă gospodar în sat la dănașul și de bună sa-

Schitul Țibucani

de Pr. C. Cofocaru

Intemeietorii și ziditorii de sfinte lăcașuri de închinare, nu căutau, în trecut, căile bătătorite, sau apropierea așezărilor oamenilor. Așa plăcea smerenței și evlaviei lor, așa a plăcut și „fericitului întru pomenire boerului spătar Iordache Cantacuzino Deltanu”, care a întemeiat, precum arată actul lăsat de aga și cavalerul Ionță Botez, schitul Țibucani.

Nu este nici un drum mare, care să te apropie de schit și rar se găsec cercetătorii de locuri și lăcașuri, care să caute anume să-l vadă.

La schitul Țibucani, ajungi dacă o lei dela Războeni prin Poeni, spre Nord, pe drum știt de localnici, sau prin satul Țibucani de Sus; iar dacă-ți place osteneala unui drum plăcut, o lei prin Corni, pe „La Steag” prin Nisipării, treci în mlađa plină de întunerec, alune, mure și salbătacluni dela „Lac”, lași pe dreapta „Ceardacul” și te afli surprins, în rotunjimea largă și luminoasă a polenii schitului Farmecul acestui loc l-am găsit în lipsa lui de orizont. Ochii n'are unde holnări, căutând diversitatea pelsagilor.

Se rotește odată în cercul verde și strâns al polenii strălucită de păduri și, în chip ferec, caută spre singura privești deschisă: spre cer.

Așezarea schitului are mult pitoresc.

La prima vedere rămâi surprins: te așteptă la mai puțin. Să ne apropiem și să intrăm în incintă. Poarta trece pe sub un turn de platră, mare, prea mare față de celelalte clădiri, însă bine proporționat și svelt. Plesina arată ca a fost zidit de aga și cavalerul Ionță Botez, proprietar al moșiei Țibucani, la anul 1859 lunte 30. Lucinta are, pe laturile de Nord și Sud, ștrag de chilii. Înspre apus e deschisă într-o frumoasă livadă. Biserica este de lemn de stejar. Așa a ridicat-o spătarul Cantacuzino. „Prefăcându-se fundamentul ei în putrezire”, a fost refăcută de aga Botez, în 1859, făcându-l-se și înzestrarea cu odoare și sânduindu-l-se și „cele trebuincioase pentru săvârșirea sfintelor slujbe ale sfântului

(Continuare în pag. 2-a)

(Continuare în pag. 2-a)

Schitul Țibucani

(Continuare din pag. 1)

altar și pentru traul vieții teromonahilor și monahilor la acest sfânt lăcaș.

Aga Botez a înscris pe placa de aramă toate cele făcute și dăruite de el schitului, precum și legământul ce l-a lăsat proprietarilor moșiei Țibucani de a îngriji de cele trebuincioase schitului.

Frații Păvălucă, mocani și stilști de meserie, ajunși cândva stăpânitorii acestui sfânt lăcaș, au prefăcut acea aramă cu slove, în căldare de fier zerul.

Din testamentul agai Botez, se înțelege că schitul a fost înființat la 1774. Actul găsit de el, pentru înființarea acestui „schit de sihăstrie”, se referă de bună seamă la actuala clădire a bisericii. Schitul a fost mult mai vechi. Aga Botez arată că a reparat biserica făcută de spatarul Cantacuzino. Dar alătura de biserică, spre sărărit, la vreo 4-5 m., se află temelia de piatră a unei alte biserici. Aici trebuie să fi fost începutul sihăstriei Țibucani.

Înfățișarea curată și curioasă, care o găsești afară, este și în biserică. Aici intri printr'un pridvor deschis, nou. Ordine și curățenie. Observi îndată că s'au înalt multe. Te impresionează, mai ales meșteșugul, finețea și stăruința cu care fratele Damian a reparat și a completat interiorul cu lucrări din lemn.

Sub biserică este gropnița. Ne suim în pod că știm că mai sunt pe acolo niște hârtoage. Sunt strivite pe o pilită, nefiind alt loc de păstrare deocamdată.

Cărțile au scoarțe mari și grele de piele, iar unele de

catifea. Cărțile sunt tipărite în rușește. Printre altele găsim aici un ceaslov din vremea împărătesei Elisabeta Petrovna, 1742, altul din vremea Ecaterinei Alexandrovna, 1762, tipărit în Lavra din Kiev. O evanghelie mai veche 1735, din vremea Anel Ivanovna. Toate cărțile au o literă neobișnuit de frumoasă. La noi ar avea pereche doar litera din cazonia lui Varlaam. Sunt și câteva manuscrise tot în rușește. Modelele care împodobesc capetele, sunt însă românești, lucrate au foarte multă artă.

Asta mă face să cred, că aceste cărți au fost scrise aici de un moldovean care știa carte rușească. Aceste cărți și manuscrise, ar putea da unui cunoscător multe indicații, pentru studiul influențelor slavone și durată lor în aceste părți. Pe o ladă veche, încrustată și prin culele pereților, sunt lăcane dela o catapetasmă mai veche. Se remarcă îndată o lăcană a Mântuitorului în stil bizantin. Este din aceeași școală cu cele dela Măgărești și cu cea din dreapta pronaosului din marea Humorului. Vechimea ei se apropie de 500 ani. Această răspândire, într'un spațiu destul de mare a stilului bizantin, în prezenta decadentă a sale la noi, poate prezenta o prea interesantă preocupare.

Schitul are 20 ha. teren, în poiana din jur. Din acest teren își scot cele trebuincioase vieții, cei 4 călugări și 3 frați.

Noi am cunoscut acest schit mai de mult.

Hălăduiau pe aici frații Păvălucă. Ei făcuseră din schit și din chilii, o adevărată țără, că

se mira lumea cu respect de sfintele lăcașuri, cum de-l mai răbdă acolo Dumnezeu.

A fost trimis mai apoi aici părintele Evloghie, care a pus rândulă peste tot, a scos duhoarea din chilii, a înalt, a clădit, schimbând fața schitului, de-și era mai mare dragul să întărească pe aici.

Părintele Evloghie a făcut ca Doamna Mișta lui Neagoe: când a văzut că nu mai are cu ce găti lucrările începute și-l vându tot ce adusese cu dânsul.

N'a avut parte să vadă schitul așa cum îl dorea el, așa cum îl arăta în ceasuri de îndelungată sfătuire.

S'a stins ca o lumânare în sfârșit, ros de o boală neîndurătoare, dar și de răutatea oamenilor. I se înscenase o anchetă, care n'a putut constata decât meritele lui. Ce folos însă, că la întrebările ce i se puneau el nu mai putea răspunde decât în scris. N'am mai fost pela schit de vre-o opt ani. Nu știu dacă părinții de azi au știutce a fost schitul înainte și dacă au cunoscut jertfa părintelui Evloghie. Am rămas însă surprins de optimismul lor. Părintele Stareț nu era acasă. Ne-a găsit adăpostii, de o ploaie domoală, pe prispă largă a chiliei vechi. S'a aratat de după perețele chiliei, răzând, odată cu soarele ce țese de după nori. Întrebările mele îndată îl dădură ocol, ca n'iste ispite: „cu ce ați reparat schitul? cu ce ați refăcut gardurile și atenansele, dar chiliele cele noi, dar turnul cum l-ați reparat?” El răspunde la toate surzând: din mila și dragostea binevoitorilor.

Socot că l-am prins la strămtoare, când îmi spune că are de gând să clădească vechiul schit pe temelii gâste. Mă uit în ochii lui albaștri și îl mpezi și-l atent să-l vad undă de îndolă în el, când îl învâlu cu întrebarea: „cum aveți să clădiți biserica când sunteți așa de săraci?”

— „Cu ajutorul Domnului și mila binevoitorilor, osârduirea noastră va ridica sfânta biserică!”

Găsisem același optimism sănătos, ridicat din suferințe de monahi și sprijinit pe tăriea cerului, la Horațiu, la Secu, la Neamț. Îl găsim acum și la schitul Țibucani. Monahii moldoveni, sunt adevărați fii suferinței al celui mai strălucit monah al zilelor noastre, al Prea Fericitului Patriarh Nicodem. La anul am să mă duc iar la schit, să vad pe părintele Gherontie cum zidește pe temeliiile vechiului schit.

Econ. C. Cojocariu

În vârful muntelui, doi ciobani și-au ucis fratele

Pe muntele Chisla din comuna Crucea, frații Gavril și Teodor Bârsan, având o certă cumplită cu fratele lor ciobanul Vasile Bârsan, au tăbărit asupra lui ucidându-l. Motivul acestui cumplită fapte este răsunerea. După o urmărire plină de peripeții, pe culmile prăpăstioase ale muntelui, jandarmii, care au fost înștiințați de un alt cioban, au reușit să aresteze pe cei doi frățici. Cu actele dresate au fost înalțați parchetului.

CĂRȚI NOI

Tipografia „Argus” din Gala a scos de curând de sub tipă lucrarea d-lui prof. Cezar Șerban. Contribuții privitoare la omnia lui Ion Mavrocordat și la unele evenimente contemporane etc.

Este o lucrare care se recomandă prin ea însăși, aducând lumină noi cu privire la vremurile tulburi și agitate del începutul timpurilor fanariote.

Spațiul nu ne îngăduie a discuta mai amplu lucrarea d-lui Șerban. Reproducem însă cuvântul de prezentare al d-sale care poate arăta sensul în care este alcătuită:

„Servindu-mă de noul documente, găsite în arhivele Vaticanului și arhivele de stat din Veneția (care se vor publica separat) — precum și de materialul deja publicat, dar necomplet sau greșit utilizat, am încercat să dau, pe alocuri, noi interpretări acestor domni ce a fost pusă într-o lumină așa de puțin favorabilă și care, aproape în întregime, e contrară informațiilor contemporane.”

UN RĂSPUNS REGAL

M. S. Regele a trimis următorul răspuns la telegrama adresată de congresul asociației învățătorilor nemțeni.

D-lui Ion Radu, președintele congresului învățătorilor din județul Neamț.

„Majestatea sa Regele mulțumește congresului învățătorilor județului Neamț, precum și d-voastră, pentru sentimentele de omagiu, exprimate”.

Director, Secretar paritolar al M. S. Regelui
Eugen Buhman

Mama lui Ion Creangă

(Continuare din pag. 1-a)

Chiar din povestirea copilăriei sale, se vede că mama lui Creangă era o femeie foarte energică și foarte autoritară, înzestrată dela natură cu o inteligență scilpitoare. De frica ei nu știau numai copiii, dar și tații și Ștefan a Petrei, bărbatu-său, care după obiceiul țărănilor, nu-și prea bătea capul cu educația copiilor, — aceasta fiind o îndatorire lăsată aproape deantregul în sama mamei. Tatăl nu-l chemat în resortul educației copiilor, decât când se impune aplicarea unei sancțiuni, unde-l nevoie de o buzdugăneală bine simțită. (Ilaritate).

Fiește că „omul”, adică bărbatul „pater familias”, și azi, ca și în vremurile străbune, îl bate pe toți al casei când crede el de cuviință, (Ilaritate) îl bate de-și svântă! Bate copiii, bate femeia, bate n'eamuri... Ștefan a Petrei însă era un om blajin, un tată blând cu copiii și dincale-afară de temător de gura femeii, așa că nu bătea pe nimeni. Nu prea avea cuvânt înaintea nevastă-sa, căci după cât lasă Creangă să s'înțeleagă, tată-su nu prea era nici lemn de biserică, nici nu ducea băutura la ureche. (Ilaritate). Atăta i-a trebuit atunci, când se cam împotriva el să mai cheltuiască cu învățătura băietului, refuzând să mai plătească lui „postoroanca de dascălul Simlon” câte trei huseși pe lună, căci după vorba lui, nu făcea Ioncă atâtă huseși cu strae cu tot, cât îl dăduse el până atunci în zadar. Foc s'a tăcut de mână Smaranda, când i-a răspuns apăsător:

„Sărmane omule dacă nu îți faci carte, cum ai să mă înțelegi! Când tragi sorcovești la mesteacă de ce nu te oleacăști atăta? Petre a Todorică, crâșmarul nostru, așa-i că și-a mănecat nouă sute de lei? Vasile Roibu din Bejani mai pe atâtea și cât alții! Rușii lui Vălcă și Măruță lui Onofrei găsești să le dai și să le rădăli!... Știu eu! Să nu crezi

că doarme Smaranda, dormire-al somnul cel de vece să dormi! (Ilaritate, aplauze). Și pentru băiet n'ai de unde da?... Măi omule, măi! Ai să te duci în fundul iadului, și n'are să alba cine te scoate, dacă nu te-și silii să-ți faci un băiet popă. (Ilaritate). De spăvădante fugi ca dracul de tămăie, la biserică mergi din Paști în Paști! Așa-ți cauți de suflet?”

La vorbele acestea ale Smarandei, prin care-l mustră și de sorcovești băgați în băutură și de banii cheltuiți cu mândrele, și de cumplita lui nepăsare față de împlinirea celor sfinte, parcă-l auzim pe Ștefanica gospodarul, răspunzându-i cu bunătate în glasul lui domol:

„Iar faci măi femeie! Că biserica-l în inima omului și dac'oi muri, tot la biserică am să găd. (Mare ilaritate). Nu mai face și tu vorbă ca fariseul cel fărânc! Bate-te mai bine cu mâna peste gură și zi ca vameșul: „Doamne, milostiv fi mi păcătoasei, care-mi tot îmbălozez gura pe bărbat degeaba”. (Aplauze).

De sigur, însă, că nu erau cel trel huseși care trebuia să-l plătească pe luna lui dascălul Simlon; era alt motiv temenic pentru care nu vrea tatăl lui Creangă să-l mai dea pe fecioru-su la școală și nici să-l facă popă. Ștefan a Petrei, ca toți țărăni noștri, și deacuma un veac când școala nu era obligatorie, ca și acum când școala-l obligatorie, nu'nțelegeau și nu înțelege nici într'un chip scopul învățării, căci cartea pe acele vremuri, ca și acum de altfel, nu era și nu este încă o necesitate simțită, în starea economică, îndeobște, în care se găseau și se găsesc locuitorii satelor noastre. Dar mai ales acum 80-90 de ani, cartea era ocupația lăsată dela D-zeu numai pentru cei cu dare de mână, după cum munca cu brațele, țărăni și muncitorii o socotesc, că-l lăsată prin puterea veșniciei numai pentru dăniți.

De acela Ștefan cu meșteșugă

ironie, când venea vorba de învățătura lui Ionică, îl spunea Smarandei:

„la mai lasă băietul în pace, căci dac'ar fi să iasă toți învățați, după cum socoti tu, n'ar mai avea cine să tragă clubotele!” (Ilaritate).

N'al auzit tu, măi femeie, că unul cica s'a dus bou la Paris — unde-a fi acolo — și a venit vacă! Oare Grigore a lui Petre Lucă dela noi din sat, pe la ce școli a învățat, de știe a spune atâtea bongoașe și conocăria pe la nunți? Nu vezi tu că dacă nu-l glăgore în cap, nu-l și pace bună?”

Dar Ștefan a Petrei lasă că era împotriva cărții din motivele arătate, dar mai avea el și convingerea — de sigur o convingere greșită — că băietu-su Ion era un copil cam zănat, un slăbănog, din care el nu trăgea nădejdea nici măcar să-l facă un ajutor cât de mic, pentru munca lui cea de toate zilele. Această convingere și-o exprima foarte clar și cinstit, când îl spunea nevastă-sa:

„Numai decât popă vrei să scoți dintr'insul? Auzi măi! Nu-l vezi, că-l o țigăre de băiet cobăit și leneș de n'are păreche? Dimineață până-l scoli îți stupești sufletul, cum îl scoli cere de mâncare; cât îl mic prinde muște cu ceaslovul și toată ziua bate prundurile după scăldat, în loc să pască cel cărlan și să-mi dea ajutor după cât îl ajută puterea; lăna-l pe ghiață și la sânțuș. Tu cu școala asta l-al deprins cu năvăr. Când s'a face mai mărlșor, are s'inceapă a-l mîrosi a catrință (Ilaritate, aplauze prelungite) și cu asta rândulă n'am să am folos de el niciodată”.

Cu toate că judeca în felul aceasta gospodarul Ștefan a Petrei, a trebuit totuși să facă pe gustul femeii, căci altfel n'ar fi avut tihnă în casă. De voe de nevoie, a trebuit să-l dea la școală pe Nică. Întâi la dascălul Vasile a Illoaei, în chilie dela poarta bisericel, anume făcută de părintele Ion de sub deal, unde Ionică încăleca „pe calul balan” la fiecare proclamație și

simțea usturimea lui sfântul Neculai cel din cul, bicul anume aldui de moș Fotea Cojocariu. Vr'o două veri și el și Smărăndița Popii, și Trăsnea și Mogorogea și toți ceilalți, s'au ținut de blăstămății copilărești, căci lată cum învățau carte:

„În lipsa părintelui și a dascălului” — zice Creangă — „intram în țințirim, țineam ceaslovul deschis, și cum erau fețele cam unse, trăgeam muștele și bondarii la ele, și când clămpăneam ceaslovul, câte zece-douăzeci de sufile prăpădeam deodată, — potop era pe capul muștelor! (Ilaritate).

Intr'una din zile — ce-l vine părintelui! — ne caută ceasloavele și când le vede așa sângerate cum erau, își pune mâinele în cap de năcăz. Și cum alia pricina, începe a ne pofti pe fiecare la calul balan și a ne mângăea cu sfântul lerar Neculai, pentru durerile cuvloșelor muște și ale cuvloșilor bondarii, care din pricina noastră au pățimii”. (Aplauze, ilaritate).

După ce l-au prins cu arcanul și l-au dus la oaste pe dascălul Vasile, copiii s'au împărățit dela școală, căci n'avea cine să-l mai învețe. Atunci l-a mai dăscălit vre-o lărnă lărdachi, fărâniul dela strana mare, care știa și el glasurile, dar clămpănea de bătrân ce era și apoi mai avea și darul supțului, și cam tot pe-atunci a venit buniciu-su David Creangă dela Pipirig și văzând cearta iscată între părinți din pricina lui, căci nu învăța nimic, l-a luat și l-a dus la Broșteni, la profesorul Neculai Nanu dela școala lui Balos. Acolo, dinpreună cu vărul su Dumitru, au fost puși la gazdă la una Irinuca. Poate că ar fi învățat ceva dacă în primăvară nu se uimea de răe și n'ar fi prăvălit de-a rostogolul stâncă cea din deal, care a rupt gardul, a dărâmat borderul femeii, ba l-a ucis și o capră, de-a trebuit să plece în fugă, ajungând iar fără niciun roat în sat la Humulești. Aici a fost dat s'învețe pealtichie la dascălul Simlon Fosa cel din Tuțueni. Ne făcând nicio ispravă, fiind acum mai

de vre-o 15 ani, l-a dat tată-su la școala domnească dela Târgul Neamțului. Aici învăța ceva aritmetică, gramatică, geografie, dar într'o zi, luându-l la bătaie profesorul său, preotul Isala Teodorescu, căruia i se zicea și popa Duhu, lasă școala și fuge acasă la Humulești; cu val nevoie este din nou readus, — isprăvește cele trei clase, dând semne de școlar deștept, și'n toamna anului 1854 se duce dimpreună cu alți tovarăși din sat Trăsnea, Gătan, Mogorogea, Oglobanu, — la școala de cathești din Fotișeni, unde o lărnă n'rea-gă s'au ținut de petreceri și de năzbății! Nu dădea nici într'un fel semne de îndreptare, nu-l era de loc mintea la carte și nici într'un chip nu cădea a popă. Cheltulăla zădărnical timp pierdut! De acela tată-su, adesea-l zicea în bătaie de joc: „logofete brânzan'a bete, late acru'n calămări, chlu și val prin buzunari”.

Smaranda însă nu-și pierdu nici nădejdea, nici răbdarea. Știe una și bună, că tin-su trebuie să iasă popă. Despre partea tatăl, spune Creangă: „puteam să rămân cum era mai bine: om de treabă și gospodar în Humulești, — vorba cea; decât coday în oraș, mai bine'n satul trel trunțat”.

Acesta a fost idealul pe care l-a purtat în suflet și după care a ținut toată viața sa Creangă: să se facă om de treabă și gospodar în Humulești.

Nu s'a putut face însă, căci într'o dimineață din toamna anului 1855, nici n'a prins de veste, când l-a încercat mamă-sa, dimpreună cu băiatul lui Gătan, în căruța lui Moș Luca și l-a pornit la popie, în Târgul Iugu-tul. Toată noaptea aceea dinaintea plecării n'a dormit Nica făcându-și planul, cum s'o facă pe mamă-sa să renunțe de-a-l mai face popă, mulțumindu-se doar să-l vadă călugăr la mănăstirea Secului sau la mănăstirea Neamțului. Degeaba s'a rugat de dânsa cu zece rânduri de lacrimi, nici într'un fel n'a putut-o îndupleca. Ba într'o vreme, văzând ea că s'întărește cu plecarea, l-a zis foarte apăsător: „De-

Cărți bune pentru învățămîntul primar

...dorința de a servi interesele școlare și culturale românești, în tovarășia domnului Nicolae Sadoveanu marele nostru prozator, un grup de foști profesori generali școlari—d-nii Stan, P. Petrescu și Al. Volcu— printre care și d-l C. Bilan, au scos o serie de cărți de celire de curs complementar.

La cele şapte capitole ale cărţilor
cette: Religie, Istorie, Igienă,
druce ale cetăţeniească, bucatie sunt
didactice cu claritate, înfăţişând
deverurile cu precizie şi cu
înăltuire logică a celor de-
rile şi povestite".

Pentru deservăgirea manuale-
br s'a ținut seamă şi de prin-
ipile şi de literatura referitoare
la Straja Țării, la scopurile

Nu mai din vorbele aceste n-
putem da sama, cât era de e-
nergică și de holărită mama lu-
Creangă. L'ar fi bătut cu bătu-
nu toate că era cât ml-ți-l fi-
șul, dacă nu s'ar fi sult în că-
ruță să plece unde a înțorcar-
Iracul copil, cum zice el cu nă-
lăh în amintirile sale. I s'a rup-
mima de mânăre când a pleca-
tatnci spre seminarul din Socot-
u. Numai acel dintre noi care
am plecat la școli, tot cu de-
le moș Luca de prin satele noas-
tre, numai acela ne putem de-
tămă de durerea nostalgică ex-
primată de Creangă, cănd, după
un scurt popas suind încet-încet
codrul Pașcanilor, din vârful
cristalului codru zice: „Mai aru-
tam nemernicii de noi câte
măturătură jalnică spre mun-
teamțulul!

N'a fost însă deajuns dorul
și neamănutată voință a So-
cratului — ca din Nică al el-
necoată popă—pentruca Crean-
ță să îl pășt pe calea străluc-
veșniciei. A mal trebuit să
intervină o întâmplare: a tre-
ca Creanță sa nu îl avut nică
dată dorința și voința de
și de-a rămănea preot. A tre-
ca Creanță mereu sa îl fost
pănit de gândul că pentru dă-
ntimic nu era mal bine, dă-
dacăr fi rămas fo sat, cum
il vrut tată-su: „om detreab
gospodar în Humulești”.

Astfel fiind nu cred să se

„Manualele domnilor C. Stan, P. Petrescu și V. Scripcariu, tratează bine materia cerută de programa analitică; grupează capitolele după înrudirea cunoștințelor respective, ținând seamă de principiul

Această țărle sufltească de care dăm dovadă, în aceste vremuri grele, răspunzând în massă la chemarea țării și primind cu conștiința trează disciplina națională, are adânc izvor în tradiția poporului no-

Noi nu întrebăm aceste forțe ale Națiunii noastre, ca să amănăm: nu râvnim pământ străin și nu dorim războiul cu nimel. Păstrăm atitudinea pașnică de totdeauna. Dar vom și să ne apărăm la nevoile hotărâte, cu această unire desăvârșită care a făcut totdeauna și face țara poporului nostru, cu credința noastră neclintită în drepturile noastre, pentru care am făcut timp de veacuri grele jertfe de sânge, cu disciplină de fier a încrederii noastre totale în Suveranul nostru, care va duce la izbândă, așa cum ne-a dat o țară nouă, unită și puternică.

Până în anul 1874, adică vreme de doi ani, Creangă a dus-o greu de tot. Atunci și-a luat un brevet pentru o regie, deschizând un debit de tutun pe str. Primăriei. Nu câștiga mai nimic. Era prilej de stat mai mult la palavre cu prietenii. Cu toată dreptatea, cred că atunci li va fi dat în gând humoristica ap-
(Continuare în pagina 4)

Autorul ultimelor furturi din Piatra-Neamț a fost arestat

Cumintenia romanului

Starea civilă

din 31 Aug. la 7 Sept.

NĂSCUȚI

Mali M. Leibu, Maria G. Cojocanu, Ana G. Mocanu, D. D. A. Bucătăreț, Beți I. Roșman, Mih. L. Strulsohn, Mih. M. Irimia, Maria V. Maria, Elena D. Pușcalau, Sami Barun Simon, Virginia Gh. Lazaru, Maria Gh. Kadu, Ioan I. Cotfasă, Elena I. Irimia.

CĂSĂTORII

Gheorghe Lozneanu cu Maria Petrov, Noeah Alexar cu Bețina Steinberg, Ștefan Lepăduș cu Lucreția Chitic, Dumitru Baga cu Maria Chiuariu, Lazăr Zaiman cu Lala Herstic, Leiba Budich cu Hrida Marcovici, Moise Bejanu cu Treja Magdel, Solomon Berchiva cu Zeida Roritch, Gh. Burulanu cu Ana Darangă.

DIVORȚURI

Leifer Corbu de Elena Onu.

DECESE

Sofia Schiler, Floarea Soltănescu, Maria Cărdel, Maria Căldare, Mircea Croitoru, Candida Chindea, Elena Chifu, Maria Bostan.

INCHIRIEZ

Una cameră mobilată la 2 elevi curs interior, la cerere dau și pensiu. Casă liniștită fără copii. Prețuri extrem de convenabil.

Adresați str. Unirii Nr. 22

Începând din luna Iulie a. c. au fost comise în diferite locuințe și magazine, îndrăznește furturi; la toate aceste lovituri, autorul procedând în același fel, adică se introducea prin oberlich-uri, sau prin ferestrele de la pod, denotând mult curaj și o sveltețe care lădrită credea poliștilor că infractorul trebuie să fie tânăr și foarte svelt.

Cu cercetarea acestor furturi a fost însărcinat d. comisar Focșeneanu, secundat de dedectivul Andronache, care din prima clipă au coordonat ancheta polițienească cu informațiile ce le aveau, că un minor evadat de la Gherla s'ar fi aflat în localitate; astfel că în această direcție au fost îndreptate cercetările. Ultimul furt a fost comis noaptea trecută, când prin aceleași mijloace abilitat hoț s'a introdus în locuința Tache Mihailescu din str. Elena Cuza, apoi prin oberlich în magazie, iar de acolo a trecut la un magazin din vecinătate, bodega „Carul cu bere” tot prin oberlich, furând cutii cu sardeli și un sticlou. A doua zi simțindu-se încofrit infractorul a încercat să părăsească orașul, ascunzându-se în sala mașinelor din automobilul Piatra-N.-Bacău, unde a fost dibuit de dedectivul Andronache, care de mult se afla pe urmele lui. Arestat a fost dus la poliție, unde a mărturisit toate isprăvile comise. Mihail Sandu de 20 ani, născut în comuna Girov, unde a fost crescut de o mătușă, a arătat cum a apucat drumul rău. De mic a fost răsfățat de mătușă lui, care nu precupețea ni-

mic ca să-l facă un om de treabă. După terminarea școlii primare, a fost dat la școala normală, pentru a se face învățător, urmând 4 clase. Întovărit cu câțiva prieteni răi, a neglijat școala, revenind la țară, unde comite mici gâlnării și un furt mai însemnat pentru care a fost judecat de instanța de minori și condamnat să rămână la Institutul de corecție din Gherla până la majorat. După 8 luni evadează și vagabondează prin țară, venind la Piatra-Neamț. Primul furt, în luna Iulie a. c., îl comite în localitate la brutarul Solomon din str. M. Cogălniceanu, unde prin spargerea geamului de la oberlich se introduce în prăvălie furând o casetă de metal cu suma de lei 3.400; a doua zi a fost găsită caseta spartă la cariera depe Petricica. Al doilea furt îl comite la cofetăria Gavrilă, furând prin spargerea sertarului 600 lei și o cantitate de chocolată; la farmacia „Speranța” din strada Cuza-Vodă, introducându-se prin grătile dela camera de baie, fură o cutie cu file metalice, o brichetă și mașinăria unui ceas damonțat; în aceeași noapte, spargând geamul de la oberlich din curte, se introduce în magazinul „Marighetto” din piață, furând dintr-un sertar lei 280 și 4 sticle de coniac; tot în aceeași noapte intră prin aceleași mijloace la cofetăria „Bachus” din strada Elena Cuza, furând 1.000 lei. Aci s'a găsit drept corp delict un cuțit de bucătărie, pregătit probabil pentru apărare, cuțit provenit dintr'un furt asemănător comis

la crotoria Friedman de pe același stradă, de unde a mai furat o servietă; tot în aceeași noapte se introduce în locuința d-lui Isac Goldsarb unde fură o sticlă de colonie. După aceste furturi comise în serie și cu o rară îndrăzneală, simțindu-se urmărit, cu banii potrivit din lovituri, pleacă la București unde vagabondează câteva zile, dormind prin tramvae, gărl, aziluri etc. după care pleacă la Buzău și Râmnicul Sărat, ducând aceeași viață, de căine vagabond deși avea la el banii care iar îi permis mearcă o odihnă mai omenească în timpul nopții; urmărit însă de gândul că ar putea fi descoperit și mai ales, având în sânge dorința de a hoinări și vagabonda, duce această viață mizeră. Terminându-l-se banii, revine la Piatra-Neamț, zilele trecute, unde comite două lovituri noi; prima la Tache Mihailescu și a doua la bodega „Carul cu bere”. Dimeinea, dându-și seama că poliția este tar pe urmele lui, se hotărăște să fugă, având asupra sa 103 lei, dar în gară este prins în împrejurările arătate.

Alcoolul furat la Marighetto l'a consumat singur, în câteva seri. În continuarea măturărilor, arătat că intenționa să-și strângă o sumă oarecare de bani, apoi să plece la Constanța pentru a se imbarca pe un vas pentru Orient. Cercetările sunt continuate de către d. comisar Focșeneanu, secundat de către dedectivul Andronache, urmând să fie înaltat parchetul de Neamț.

Domnul Boutlère, diplomat al școlii pentru limbi orientale și doctor în litere, care laconic și făcând cel mai amănunțit și mai complet studiu asupra lui Creangă, explică într'un mod foarte judicios, preferința pe care a arătat-o Creangă genului „poveștilor” și al „basmelelor”.

Creangă a fost învățator ani de zile, înainte de a intra la „Junimea” și a deveni autor de opere literare. El și-a ales genul cel mai accesibil copiilor, genul care era foarte familiarizat, căci zilnic repeta elevilor fragmente din poveștile sale, însoțind cu deosebite asupra acestor părți, care interesau pe copii. „Poveștile” pentru Creangă erau tot niște amintiri, pe care le auzise la șezători, cu fetele și flăcăii din satul său, le auzise la Folticeni, în gazdă fiind la Paval Ciubotaru, unde moș Bodrîngă n'avea alt rost decât să cânte din fluier și să le spună povești catheților. În povești el nu lua decât subiectele pe care le trecea prin sufletul său. Pe acestea le îmbrăca în haina măească a talentului său de neamscut povestitor.

Deci, „poveștile” le avea gata orându-le și sistematizate, când s'a dus la „Junimea”, pe când amintirile din copilărie, cu toate că le povestea zilnic, le-avea în fragmente. Nu avusesse încă ocazia să le strângă cap la cap, într'un format artistic, literar și unitar și de aceea le-a lăsat pe mai târziu.

După d. Boutlère, valoarea artistică-literară a „poveștilor”, îi pune pe Creangă dincolo de hotarele țării. Prin povești, Țărânuțu dela Humulești a făcut poporul românesc să așeze cu strălucire în rândul popoarelor cu mari creații literare. După cercetările numitului autor, subiectele poveștilor sunt limitate ca număr și sunt cam în același fel concepute, atât la popoarele orientale și balcanice, ca și la cele occidentale-europene. Importanța însă o prezintă modul cum sânt tratate aceste subiecte și haina artistică-literară în care au fost îmbrăcate, de fiecare popor în parte.

„Prin poveștile lui Creangă” — spune d. Boutlère — „genul

popular român a creat opere anonime demne de a vedea lumina zilei, fiind redactate într-o curată limbă română și împodobite cu singura găteală a spiritului — proverbele și zicătorile naționale, — ar putea deci rivaliza cu capodoperele literaturii savante”.

Deci, cu toată dreptatea a afirmat Ibrăileanu că:

„Creangă este un reprezentant al sufletului românesc între popoare — al sufletului moldovenesc între Români — al sufletului țărănesc între Moldoveni — al sufletului omului dela munte între țărâni moldoveni”.

Ce nenoroc a fost pentru neamul românesc, că acest creator genial, intruchipat din milenara înțelepciune a poporului nostru, n'a fost sortit dela Dumnezeu să trăiască mai mult, sănătatea neîngăduindu-i să-și pună în serviciul literaturii românești decât câțiva ani din viața lui același an, la interval de câteva luni, s'a stins și el și prietenul său Eminescu, după ce năcazurile vieții li se despărțaseră unul de altul și durerile de moarte li cuprinseseră l...

În numele prietenilor Universității Iașului și a scriitorilor colaboratori dela Revista „Însemnări literare”, aduc, cu prijelul împlinirii a o sută de ani dela nașterea genialului scriitor humuleștean, moldovean, soman și european: Ion Creangă, — expresiunea celei mai ploase admirări.

Din sufletul lui Creangă, noi legem, ne împletim nostalgia trecutului Moldovei noastre, și'n sufletul lui ne punem nădejdea prelungirii ființei noastre în veșnicie.

Prin tine „boț de lut însoțit ce-ai fost odată”, flul Smarandei și a lui Ștefan a Petrei, țara aceasta a Mioriței” și-a „poveștilor”, care dănuiește de veacuri, sub umbrela „cetății acoperite cu pusti și năgrădit cu iulgere”, — și a ridicat cel mai mare monument de înțelepciune și înțelepciune.

Înaintea măreției tale, ne aplecăm sufetele noastre mici și trecătoare. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Mama lui Ion Creangă

(Continuare din pag. 3-a)

clere asupra stărilor sale psihice și materiale, când a spus: „Nici frumos până la 20 de ani, nici cuminte până la treizeci și nici bogat până la patruzeci nu m'am făcut. Dar și sărac ca anul 1874, ca'n anul trecut și ca de când sânt, niciodată n'am fost”! (Ilaritate, aplauze).

După doi ani însă de chinu-toare privațiunii materiale, căci ce putea câștiga el, bietul Creangă, pe acele vremuri, dintr'un debit de tutun! — după doi ani de crudă suferință sufletească — căci toți îl priveau ca pe un răsoplit și ca pe un exclus din cadrul învățământului, pentru imoralitate, — crugul vieții lui Creangă s'a schimbat cu desăvârșire. Maiorescu ajunge ministru de Instrucție Publică și imediat îl reintegrează pe Creangă în dreptul său de institutor, iar pe Eminescu îl face revizor școlar al Iașului.

Până atunci, Creangă și cu Eminescu nu se cunoașuseră. Interese de serviciu l-au făcut să se cunoască, să-l apropie și'n foarte scurt timp să se în-prietenească.

Norocul lui Creangă a fost, că Eminescu, când s'a întors în toamna anului 1874 din Berlin, n'a venit cu diploma de doctor, așa cum îl ceruse Maiorescu, deci n'a putut fi numit profesor la Facultatea de Litere dela Universitatea din Iași; căci dacă ar fi fost profesor și nu revizor școlar, n'ar fi avut Eminescu niciun prilej să-l cunoască pe Creangă, n'ar fi putut să-l afle darul de genial povestitor și n'ar fi legat prietenie cu dânsul. Deci, Creangă, n'ar fi fost prezentat la „Junimea” și n'ar fi fost poate niciodată, de nimeni îndemnat, să-și scrie poveștile și amintirile.

Norocul lui Creangă a fost că Eminescu a fost revizor școlar, și n'a fost profesor universitar. În aceste împrejurări deveniseră atât de nedespărțiți prieteni, încât la masă erau împreună, la Bolta Rece împreună, la Hanul din Nicolina împreună, la

crâșma lui Țârnuțu dela Târgul Copoului împreună; ba n'a trecut mult și într-o vreme de restriște, Eminescu se mută cu totul în bojdeuca lui Creangă, ducând viața împreună, dormind vara în cerdacul casei, de unde se văd atât de frumos dealurile din împrejurimile Iașului. (Aplauze prelungite și repetate).

E dela sine înțeles, că în virtutea vaselor comunicate, cele două genii ale neamului românesc, tindeau spre stabilirea unui echilibru sufleteesc. Niciodată Eminescu n'ar fi avut ocazia, să culeagă și absorba mai din plin, din comoara de gândire și de manifestare artistică a poporului românesc, și să-și îmbogățească limba cu un vocabular mai variat și mai bogat, decât dela prietenul său Creangă; iar despre Creangă se poate spune că și-a modelat sufletul supt covârșitoarea influență ce trebuie s'o fi exercitat asupra sa Eminescu.

Nu-i nicio îndolală că cele mai multe bucăți de ale lui Creangă, „cettele la „Junimea” și apoi publicate în „Convorbiri Literare”, mai întâi au fost cetite și revizuite de Eminescu.

După cum se știe, Creangă debutează la „Junimea” cu „Soacra cu trei nurori”, publicând rând pe rând cele 14 povești ale sale, cea din urmă fiind „Poveștea unui om leneș”, — în anul 1878, când începe a-și publica amintirile din copilărie.

De ce a scris Creangă povești și n'a îmbrățișat un alt gen literar, schița sau nuela?

Creangă, în mod permanent, era invadat de amintirile cele mai scumpe din copilăria lui dela Humulești. Poveștile, pentru dânsul, n'au fost decât cadrele în care și-a fixat imaginile atât de scumpe dintr'altă viață, ale celor locuri în care a trăit și ale personajilor pe care le-a văzut în copilăria sa.

Ibrăileanu afirmă — și lucrul este atât de adevărat! — că misticile personaje și toți nădrăvanii din poveștile lui Creangă, nu s'au decât Trăsnea, Gătan, Morigoarea, Chiriac și ajăta bărbaj

și femei, care l-au impresionat pe dânsul în sat la Humulești. Potrivit acestei afirmațiuni a lui Ibrăileanu, se poate spune, cu drept cuvânt, de pildă că Flămânzică, care mânca și nu se mai sătura niciodată, din povestea lui Harap Alb, ar putea fi o vedere a lui Oșlobanu, cel cu o clubotă dintr'o vacă și cu cealaltă din alta, cel mai mănăciolos dintre catheți, totdeauna flămând, cărula li sărise în școală ursul cu brânză din sân și pe care Popa Duhu îl muștră că era „robul pântecului”; — acest Oșlobanu, de sigur, pus în proporții fantastice, și transpus în poveste, în imaginea lui Flămânzică. Părțile lui Ion, de sub deal, pentru care Creangă are atâtea admirație, ca om blând, cinstit și binevoitor, în povești va fi devenit, poate, vre-un împărat în jil de aur; iar Nastasia, bunica lui Creangă, care sârbătorea la biserică, bocea pe toți morții din înțirim, fie rude, fie străini, fără deosebire, — în poveste n'a fi alta, poate, decât „Sfânta Dumnică”, bătrâna aceea bună miloasă și îngăduitoare.

Necăjiți ca de-al-de Stan Pățitu, Danila Prepeleac, se prea poate să fi fost niște palmași din Humulești, iar Capra, mama aceea atât de duioasă, din „Capra cu trei fezi”, mai că am putea crede, că va fi fost gin-gașa și harnica Maria Savucului, care-l poreclise „Torcălu” pe Creangă, și care se prea poate să fi avut în viața ei multe chinuri și năcazuri.

Nu-i nicio îndolală, că personajele din povești sunt oameni care au trăit în Humulești, cu care se scălda Creangă în Ozana cea limpede ca cristalul, cu care a colindat el prundurile cu știoalele, cu care colinda pe dealurile cu flori, după care-l zămbiau zorile, în zburdalnică vrăstă a tinereții.

În această materie s'a vorbit deajuns. În însă să precizez părerea domnului Boutlère, desprecare v'a vorbit domnul Pastorel Teodorescu, arătând că prin poveștile sa e Creangă a intrat în rândul scriitorilor lumii întregi.